

Lunds universitet

Statsvetenskapliga institutionen

Kriget mot terrorismen

Ett modernt säkerhetsdilemma

Författare: Christian Eklind, Gustav Wiel-Berggren

Termin: STVA22 Statsvetenskap, fortsättningskurs, VT13

Delkurs: Konflikt och samverkan i internationella relationer

Handledare: Maria Strömvik

Abstract

Denna uppsats undersöker begreppet *säkerhetsdilemmat*. Detta för att vi anser den gamla begreppsdefinitionen förlegad och inte applicerbar på moderna konflikter. Med en begreppsutrerande metod definerar vi säkerhetsdilemmats underliggande logik, för att på denna logik utveckla en ny definition av begreppet. Genom att applicera begreppsdefinitioner på en modern konflikt, det amerikanska kriget mot terrorismen, kom vi fram till att den traditionella definitionen av begreppet uteslöt nya sorters aktörer och inte hade förklaringsvärde vad gäller handlingen som initierat säkerhetsdilemmat. Genom att omdefiniera aktörerna och handlingarna som ger upphov till säkerhetsdilemmat skapade vi en ny definition, anpassad för samtiden.

Nyckelord: säkerhetsdilemmat, war on terror, kriget mot terrorismen, USA, al-Qaida

Ord: 9269

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Frågeställning och syfte	2
3. Metod	2
4. Teori	4
4.1 Realismen.....	4
4.3 Säkerhetsdilemmat	6
4.4 War on terror	7
5. Empiri.....	8
5.1 John Herz	9
5.2 Robert Jervis	11
5.3 Shiping Tang	11
5.4 Ken Booth och Nicholas J. Wheeler	12
5.5 Philip G. Cerny	13
6. Analys	14
6.1 En underliggande logik	14
6.2 Kriget mot terrorismen och säkerhetsdilemmat	17
6.3 En ny definition.....	21
7. Slutsats	23
9. Referenser	25

1. Inledning

21 barn och 14 kvinnor miste livet i samband med Obama-administrationens första missil mot ett al-Qaida-mål i Jemen. Trots att 14 män, misstänkta för samröre med al-Qaida, även omkom i attacken kom fokus osökt att läggas vid de civila offrena (Raghavan 2012). Huruvida attacken – och efter det många attacker med liknande utfall – fått önskat resultat har sedan dess kommit att bli omdiskuterat, och det är mycket som tyder på att USA:s taktik för ökad säkerhet i själva verket resulterar i ökad osäkerhet. Kontoret för FN:s högkommissionär för mänskliga rättigheter förklarar hur: “Pakistan [...] considers the drone [missile] campaign to be counter-productive and to be radicalising a whole new generation, and thereby perpetuating the problem of terrorism in the region” (OHCHR.org). I rapporten *Drönarkriget - ett krig som alla andra?* diskuterar Katarina Tracz effekterna av missilattacker mot al-Qaida, hon menar att drönarkrigets kritiker ser denna strategi som kontraproduktiv; missilattackerna kan ge upphov till ökat hat mot USA, ökad radikaliserings och nyrekryteringar till al-Qaida. Tracz förtydligar ett utfall av radikaliserings: “[e]tt exempel är Faisal Shahzad som försökte detonera en bilbomb på Times Square 1 maj 2010. Shahzad angav drönarattackerna som motivering till sitt hat mot USA.” (2013: 5)

Den amerikanska konflikten med al-Qaida, härefter kallat *kriget mot terrorismen*, väckte vårt intresse. Kan det vara så att vissa insatser för säkerhetsgagn i själva verket leder till ökad osäkerhet, och hur kan vi i så fall förstå detta fenomen med hjälp av teorier för internationella relationer? Närmast till hands ligger begreppet *säkerhetsdilemmat* som innefattar dimensioner av detta fenomen, men är det tillräckligt för att förstå en modern konflikt av detta slag? Traditionellt sett behandlar säkerhetsdilemmat interstatliga förhållanden i vilka defensiva handlingar för säkerhet fått ett kontraproduktivt utfall. Vad gäller vårt scenario, med USA och al-Qaida i fokus, är så inte fallet. Istället är den ena aktören, USA, en stat inhyst inom landgränser. Den andra aktören, al-Qaida, är en organisation som verkar över landgränser och förnekar staten som den högsta aktören på den internationella arenan. De är svåridentifierade just tack vare att de är utspridda, och svåra att bekämpa för att de rör sig bland civila. Utöver denna aspekt fokuserar säkerhetsdilemmat främst på scenarion i vilka defensiva handlingar resulterat i situationen – något som inte är helt förenligt med denna situation då USA:s handlingar är konkret offensiva.

Framför oss har vi alltså ett begrepp som agerat analysmodell för konflikter i över 60 år, som vi ändå tror kan erbjuda oss en förklaringsmodell. Vi har även en modern konflikt som utmanar begreppet i fråga om bland annat aktörers utformning. Detta leder oss in på vad vi undrar och vår ambition med denna uppsats. Är det möjligt att förstå detta krig mot terrorismen med säkerhetsdilemmats underliggande logik, och hur måste vi isåfall förändra begreppets överbyggnad för att inrymma denna konflikt?

2. Frågeställning och syfte

För att kunna fortsätta i linje med vår begreppsutredande ambition krävs det att vi arbetar utifrån en relevant frågeställning. Viktigt här blir att hitta en balans mellan begreppsutredning och förankring gentemot den konflikt vi vill förstå med hjälp av begreppet. Med anledning av detta kommer vi ha en tudelad frågeställning, där den första frågan avser just begreppsutredningen och den andra frågan avser begreppets relevans gentemot konflikten.

- På vilken underliggande logik bygger begreppet säkerhetsdilemmat, och hur kan vi förstå denna med hjälp av en begreppsutredning som granskar litteratur på ämnet?
- Kan vi, med hjälp av säkerhetsdilemmats underliggande logik, förändra begreppets överbyggnad för att innefatta moderna konflikter?

Syftet med denna uppsats är att utreda och analysera begreppet säkerhetsdilemmat, men också att påvisa hur säkerhetsdilemmat har blivit irrelevant för vissa konflikter i det moderna internationella systemet. Vi kommer därför med hjälp av en begreppsutredande metod ta fram begreppets underliggande logik och utveckla begreppet för att göra det applicerbart på moderna konflikter. Som avslöjat i inledningen kommer vi använda oss av en just nu pågående konflikt: det amerikanska kriget mot terrorismen.

3. Metod

En *begreppsutredande* studie, vilket vi har för avsikt att göra, sorteras som underkategori till *begreppsutvecklande* studier. Skillnaden dessa emellan ligger i att den begreppsutredande studien

inte gör anspråk på att med det utredda begreppet testa nya slutsatser i en empirisk undersökning. (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wägnerud: 2012: 35)

Tillvägagångssättet för en studie med denna ambition redogör Esaiasson et. al. för i boken *Metodpraktikan* (2012). Metoden går ut på att sammanfatta definitioner av begreppet, för att sedan kunna uppfatta begreppets generella definition. Med den generella definitionen tillhanda kan vi förstå den underliggande logik på vilken begreppet är en överbyggnad, och med hjälp av denna omformulera begreppsdefinitionen till att innefatta såväl nya som gamla fenomen (2012: 35). För att tydliggöra tillvägagångssättet listar Esaiasson et. al. metoden som en punktlista om fem steg (ibid.):

- 1 Sök reda på och samla in det som har skrivits om begreppet;
- 2 sortera de olika begreppsdefinitioner som finns och vaska fram det som ser ut att vara kärnan respektive det som skiljer sig åt mellan olika definitioner;
- 3 pröva huruvida en eller flera definitioner är logiskt konsistenta;
- 4 pröva huruvida en eller flera definitioner är möjliga att operationalisera och är fruktbara att använda i empirisk forskning;
- 5 ta om möjligt ställning för den "bästa" begreppsdefinitionen.

Utöver denna lista menar även Esaiasson et. al. att en begreppsutredande studie kan göra anspråk på mer än att definiera ett begrepp, de menar att begreppsutredningen även kan ha för syfte att synliggöra fenomen som inte tidigare uppmärksammats (2012: 35). Häri menar författarna att man kan använda den begreppsutredande metoden för att mynta nya begrepp – vi har dock för avsikt att synliggöra nya fenomen genom att visa hur begreppets definitioner inte är stämmer överens med en modern konflikt trots att begreppets underliggande logik är förenlig med denna. För oss kommer således punkt fyra bli en parentes, istället kommer vi att lägga fokus vid att dels testa huruvida de tidigare definitionerna är logiskt konsistenta med kriget med terrorismen, och med hjälp av slutsatserna härifrån ta ställning för en ny och bättre begreppsdefinition.

Om vi applicerar denna metod på vår studie innebär det att vi först kommer att redogöra för det material som finns om säkerhetsdilemmat – det blir vårt empiriska material. I den efterföljande analysdelen tar vi fram essensen av begreppet genom att foga samman de olika

definitionerna och diskutera hur definitionernas olikheter påverkar varandra. I nästa steg kommer vi att försöka förstå kriget mot terrorismen utifrån de olika definitionerna – här får vi relevanta delar vilka vi använder för att i slutändan konstruera vår egen definition.

4. Teori

Säkerhetsdilemmat vilar på en realistisk grund. Vi kommer därför i denna teoridel att börja med en redogörelse för realismen där vi berättar om dess premisser, vad realismen menar om aktörer och vad som driver dessa aktörer. För att ge en förförståelse av säkerhetsdilemmat innan empiriavsnittet kommer vi även behandla ett skolboksexempel och tre kortfattade definitioner av begreppet. Vi avslutar teoriavsnittet med en diskussion där vi kort redogör för kriget mot terrorismen.

4.1 Realismen

Realismen är resultatet av en lång historisk och filosofisk tradition, menar Mingst och Arreguín-Toft. Realismen uppfattar att stater existerar i ett naturgivet anarkiskt internationellt system. Ett system som utmärker sig genom sin maktordning; i ett anarkiskt tillstånd finns ingen högre auktoritet än staten. Det finns således ingen stat som är överordnad en annan stat, och ingen som kan hävda rätt eller fel utifrån andra föreställningar än sina egna (2011: 70-71).

Vad gäller realismens förhållningssätt till aktörer anses staten vara den principiella aktören i krig och politik – andra sorters aktörers har endast marginell inverkan. Vidare anses staten agera som en enhet, och inhemska krafter som motsätter sig en stats vilja påverkar inte dess beslutsfattande (Mingst & Arreguín-Toft 2011: 71). Neorealisten Kenneth N. Waltz utvidgar dock tanken om aktörer i sin bok *Theory of International Politics*. Waltz diskuterar aktörers karaktär, och ifrågasätter varför stater ska ses som systemets enda aktörer. Även om han erkänner att stater har den centrala aktörsrollen i det internationella systemet menar han att stater inte är, och aldrig har varit, de enda aktörerna i detta. Waltz hävdar istället att strukturen i det internationella systemet definierar aktörerna och dess egenskaper (Waltz 1979: 93). Vidare berättar Waltz om vikten av att erkänna icke-statliga aktörer och gränsöverskridande aktiviteter. Waltz menar att dessa faktorer är uppenbara och måste innefattas i diskursen om aktörer på den internationella arenan (Waltz 1979: 94).

Med utgångspunkt i realismens grundläggande ståndpunkter blir aktörens drivkrafter starkt påverkade av uppfattningen om den ofrånkomliga anarkin som råder i det internationella systemet. Individerna är i realismen generellt utmålade som ängsliga, själviska och ständigt sökande efter mer makt. Individerna skapar tillsammans en organiserad kraft som agerar genom staten – en stat som innehar samma ängsliga, själviska och maktsökande karaktär som individen. Staten agerar alltså utifrån sina egna intressen: intressen som i slutändan kan definieras som makt (Mingst & Arreguín-Toft 2011: 70). Makt är valutan som eftersträvas. Makt kan ge ekonomiska fördelar, makt kan vinna krig och makt kan skydda staten mot hot utifrån. En annan viktig aspekt som måste vägas in för att ge en bättre förståelse av aktörens handlingar, är insikten att aktören är rationell och således alltid kommer fatta beslut för sin egen överlevnad (ibid). I den meliska dialogen, ett utdrag ur Thucydides bok, *The History of the Peloponnesian War*, finns återgivet dialogen mellan melierna och atenerna som befinner sig i diskussion kring konflikten mellan Aten och Sparta. Atenerna motiverar sitt agerande och sitt hotfulla beteende gentemot melierna med att hänvisa till den rådande anarkiska ordningen. Atenerna menar att de endast agerar rationellt, de följer naturens lagar som existerat innan och för alltid efter dem. Skulle maktförhållandet se annorlunda ut skulle en annan aktör med samma makt agera likadant. Atenernas syn på makt kan summeras med deras förklaring av världsordningen, “the strong do what they can the weak suffer what they must” (Mingst & Snyder 2011: 11). Detta visar på en realists syn på aktörer och dess drivkrafter. Anarkin är – som tidigare nämnt – den faktor som aktören måste förhålla sig till och agera utefter.

Förutom de redogörelser av realismen som berättar vilka som är aktörer och vad som driver dessa är det nödvändigt för oss att berätta om två skolor av strategiska förhållningssätt inom realismen: offensiv och defensiv realism. Waltz, en defensiv realist, menar att säkerhet och överlevnad är statens huvudintressen – med detta i åtanke kommer staten bara söka precis så mycket makt som är nödvändigt för att överleva. Detta betyder även att staten inte kommer sträva efter mer makt ifall denna strävan innebär att sätta sin säkerhet på spel (Waltz 1979: 91). Mearsheimer å andra sidan, en offensiv realist, menar att alla staters slutgiltiga mål är att uppnå en hegemonisk status i det internationella systemet. Den offensiva realiststaten kommer sträva

efter mer makt, även om detta innebär att man riskerar sin egen säkerhet (Dunne & Schmidt 2011: 94).

4.3 Säkerhetsdilemmat

Även om vi i empirisektionen kommer ge omfattande och grundläggande redogörelser för vad säkerhetsdilemmat innebär så avser vi här ge en introduktion som berättar dels vad begreppet innebär i korthet, men också hur en aktuell lärobok, *The Globalization of World Politics* (Dunne & Schmidt 2011), i internationella relationer behandlar det. Vi kommer även att här återge korta definitioner hämtade ur Booth och Wheelers bok *The Security Dilemma: Fear and Cooperation in World Politics*. Dessa förenklade definitioner, menar författarna, utgör standardförklaringar för vad säkerhetsdilemmat innebär (2008: 8).

I ett anarkist system är handlingar av självhjälp det enda sättet att vinna säkerhet, men en stats jakt på säkerhetsvinster resulterar automatiskt i en annan stats osäkerhet. Den stat som fått minskad säkerhet måste därför vidta liknande handlingar för säkerhetsgagn. Detta leder till en spiral av osäkerhet som kommit att kallas *säkerhetsdilemmat*: “one state’s quest for security is often another state’s source of insecurity” (Dunne & Schmidt 2011: 95). I praktiken innebär detta att en stats militära förberedelser kommer att matchas av dess kringliggande stater. Resultatet blir, menar författarna, en ironisk situation; stater känner sig sällan mer säkra än de gjorde innan de vidtog säkerhetsökande åtgärder. Den ironiska aspekten uttrycker en av säkerhetsdilemmats viktigaste poänger; att strävan efter säkerhet kan få direkt kontraproduktiva utfall. Detta, skriver författarna, är ett resultat av interstatliga förhållanden i ett anarkiskt system - där en stat aldrig kan vara säker på vad en annan stat har för avsikter med sina handlingar. (ibid.)

Med hjälp av tre definitioner ur Booth och Wheelers bok (2008: 8) kan vi få en utökad förståelse för förra styckets resonemang:

- “by initially trying to enhance its own security, State A sets in motion a process that results ironically in its feeling less secure” (Viotti & Kauppi 1987: 603).
- “the situation where one state’s attempts to increase its security appear threatening to others and provoke an unnecessary conflict” (Montgomery 2006: 151)

- “The security dilemma describes a condition in which efforts to improve national security have the effect of appearing to threaten other states thereby provoking military counter-moves. This in turn can lead to a net decrease in security for all states” (Griffiths & O’Callaghan 202: 292)

4.4 War on terror

Kriget mot terrorismen, eller *war on terror* som det också kallas, blev ett svar på terroristattacker mot USA den 11 september 2001 (Lewis & Reese 2009: 85). I ett tal samma dag sade president George W. Bush att kriget på terrorismen börjar med al-Qaida, men att det inte slutar förrän terroristhotet i stort är över (Fusman 2013: 137). I detta teoriavsnitt har vi för avsikt att ge en inblick i de potentiellt kontraproduktiva effekter kriget på terrorismen verkar ha. Detta för att exemplifiera hur USA:s jakt för att undvika framtida terroristattacker – en strävan efter säkerhetsgagn – kanske i själva verket har motsatt effekt. Avslutningsvis kommer vi under denna rubrik att diskutera hur vi kan förstå al-Qaidas aktörsroll och deras handlande.

I flera vittnesmål är kontraproduktiviteten i USA:s drönarkampanjer central. Farea Al-Muslimi, jemensk journalist och aktivist, beskriver konsekvenser av amerikanska drönarattacker i Jemen. Al-Muslimi säger i en intervju att de amerikanska drönarmissilattacker i själva verket hjälper al-Qaida med nyrekrytering samtidigt som de väcker fasa bland jemeniter (Ali 2013). Liknande vittnesmål finns även i Pakistan och Afghanistan. Frustrerade civila åskådare uttrycker misstro mot drönarkampanjerna och hänvisar till ökad aktivitet från terroristgrupper och minskat förtroende för USA. Gregory Jensen, författare av boken *The last refuge*, säger följande om situationen: “In my view, this is neither sustainable nor wise. We have seen AQAP [al-Qaeda in the Arabian Peninsula] grow incredibly fast in a remarkably short amount of time, expanding from 200-300 fighters in 2009, when the U.S. bombing campaign began, to more than 1,000 fighters today. That is more exacerbating and expanding the threat than it is disrupting, dismantling and defeating it” (Baron 2012). Som vi nämnde i inledningen av uppsatsen har även kontoret för FN:s högkommissionär för mänskliga rättigheter uttalat sig efter möten med Pakistans regering, där man menar att kriget mot terrorismen radikaliserar en hel generation och förlänger, snarare än kommer till bukt med, problemen med terrorism. Pakistan menar även att

det amerikanska kriget mot terrorismen kränker deras suveränitet och territoriella integritet (OHCHR.org). Utöver radikaliserings av civila menar Sherry Rehman – politiker, diplomat och fnu pakistans ambassadör i USA – att missilattacker rör upp anti-amerikanska känslor och skapar en klyfta mellan nationerna. Rehman har bett Washington att upphöra med attackerna för att relationen länderna emellan ska ha möjlighet att utvecklas positivt (Zeenews.com).

I frågan huruvida vi kan tillskriva al-Qaida en aktörsroll vars handlande är rationellt och som drivs på liknande sätt som stater, kan vi tillskriva al-Qaida samma egenskaper vi givit staterna. al-Qaida har som organiserad grupp en gemensam ideologi och ett gemensamt mål. Som grupp handlar de utifrån gruppens intressen och bedriver terrorism gentemot vad som – i deras ögon – anses som ett hot mot deras sätt att leva (NE.se). De medel gruppen använder för att nå sina mål kan i mångas ögon anses fanatiskt och radikalt, men kan även tillskrivas ett strategiskt värde. Enligt Robert A. Pape är majoriteten av attacker som involverar självmord strategiska och sker främst genom välplanerade kampanjer från den organiserade terrorismen (2005: 233). Detta innebär att dessa attacker inte är ett resultat av irrationella fanatiker, utan ett strategiskt medel för att nå ett politiskt mål. Inget sagt om moraliska eller etiska implikationer av dessa attacker, utan endast det strategiska värde de tillhandahåller (Pape 2005:234). Detta ger oss möjligheten att tillskriva al-Qaida rollen som en rationell aktör, och även om gruppens handlingar tar fanatiska och våldsamma uttryck så förblir de strategiska gentemot sina motståndare. Pape menar även att den nuvarande policyn mot terrorism – offensiva militära aktioner – väldigt sällan lyckas. Även vid stora kampanjer där man lyckas decimera terroristernas högre organisatoriska instanser, blir resultatet inte mer än kortvarigt positivt. Hämdaktioner och ökat stöd verkar snarare vara ett vanligare utfall (Pape 2005:248f).

5. Empiri

Som angivits i metoddelen är vårt empiriska material i denna uppsats olika definitioner av säkerhetsdilemmat. Vi kommer sedan – med hjälp av detta material – dra slutsatser i den nästkommande analysdelen. Att samla in allt som är skrivet om säkerhetsdilemmat hade varit omöjligt och således inte ens önskvärt. Vi har istället valt att fokusera på några av de mest namnkunniga författarna vad gäller diskussioner om begreppet.

John Herz myntade begreppet *säkerhetsdilemmat* i slutet av 1930-talet. Det kom dock först i tryck i samband med utgivningen av hans bok *Political Realism and Political Idealism* 1951. Seden dess har begreppet kommit att revideras många gånger, både med såväl förenklingar som fördjupningar. Vi utgår i denna empirisektion först från Herz och hans förståelse för hur relationen människor emellan lett till säkerhetsdilemmat i internationella relationer. Efter Herz följer Robert Jervis – som även han anses vara en av begreppets upphovsmän – med texten *Was the Cold War a Security Dilemma?* (2001).

Under nästa rubrik redogör vi för Shiping Tangs arbete, boken *A Theory of Security for Our Time* (2010), i vilken han jämför flera definitioner av säkerhetsdilemmat – däribland Herz och Jervis – för att förena dem i en egen definition. Därefter återger vi vad Ken Booth och Nicholas J. Wheeler har yttrat på ämnet – vi har tagit del av ett kapitel de skrivit om begreppet i Baylis och Renggers bok *Dilemmas of World Politics* (1992), samt deras egna bok tillägnad just säkerhetsdilemmat: *The Security Dilemma: Fear, Cooperation and Trust in World Politics* (2008). Sist men inte minst diskuterar vi vad Philip G. Cerny avser med det *traditionella säkerhetsdilemmat* och vad han kallar för *det nya säkerhetsdilemmat*, detta från hans bok *Rethinking World Politics: A Theory of Transnational Neopluralism* (2010).

För den som studerat säkerhetsdilemmat kan det här bli relevant att berätta varför vi inte inkluderat Butterfield i denna empiridel. Herbert Butterfield också ett välkänt namn på ämnet. Han skapade parallellt med – men oberoende av – Herz ett eget begrepp som i sina mekanismer påminner om säkerhetsdilemmat. Vi har dock valt att förbise Butterfields teori då denna – trots sin likhet med Herz säkerhetsdilemma – skiljer sig markant i några av de grundläggande ställningstagandena som möjliggör säkerhetsdilemmat.

5.1 John Herz

I sin beskrivning av säkerhetsdilemmat utgår Herz från individnivå när han redogör för de grundläggande förhållandena människor emellan. Ett förhållande som, upphöjt till internationell nivå, banar väg för ett interstatligt säkerhetsdilemma. Människan är mån om sin framtid, och samtidigt ytterst medveten om att döden står i vägen för denna. Även om döden är ofrånkomlig är det omöjligt att veta när och hur den kommer – och även om den är ofrånkomlig kommer människan att göra allt i sin förmåga för att försäkra sig om sin framtid. Bland de faktorer som

kan komma att bli ett hot mot denna, såsom sjukdomar och föda, är det vetskapen att även våra medmänniskor kan hota vår existens som kommer att forma vår sociala och politiska karaktär – en karaktär som föder en, i strävan efter säkerhet, ömsesidig misstänksamhet. Ett dilemma uppstår: “[to] kill or perish” (Herz 1951: 3). Att döda eller bli dödad. Denna aspekt av säkerhetsdilemmat är alltså ett resultat av människan som en social varelse, där osäkerhet och rädsla vad gäller ens medmänniskors avsikter möjliggör ett tillstånd kallat *homo homini lupus* - man is a wolf to [his fellow] man (ibid.).

Vidare leder denna dimension av dilemmat till en ny situation: i ett tillstånd av osäkerhet måste åtgärder vidtas för att hitta säkerhet - häri ligger dock ett nytt dilemma. Medmänniskor utgör ett hot mot ens existens, och även om det hade varit möjligt att utrota alla hotbilder, hade detta i sig medfört nya hot. Hotet är ett resultat av de mellanmänniska förhållandena i vilka ens säkerhet inte endast är beroende av frånvaro av andra människor; ens säkerhet är även beroende av de varor och tjänster man själv inte kan producera. Denna aspekt av dilemmat innebär alltså att även om ens medmänniskor utgör ett hot så måste man förlita sig på dem som ett resultat av ett mellanmänniskt beroendeförhållande. Herz menar att både det sociala samarbetet och den sociala konflikten således är nödvändiga för det sociala livet (Herz 1951: 3). Resultatet av dilemmat blir en tävling där människan måste införskaffa förnödenheter för överlevnad – en tävling i vilken ens förmåga att samla föda och resurser är lika viktig som fysisk styrka (Herz 1951: 4).

Om vi översätter detta säkerhetsdilemma från individnivå till statlig nivå är staten den enhet som är mån om sin överlevnad och framtid. Det är andra stater som utgör hot mot existensen. Staten måste då först välja att antingen döda eller riskera bli dödad, detta med vetskapen att det aktiva handlingsalternativet inte nödvändigtvis innebär ökad säkerhet. Anledningen till detta kan förstås även på denna nivå med hjälp av det ömsesidiga beroendeförhållandet. Herz uttrycker att resultatet av detta dilemma leder till en tävling. På individnivå var föda, resurser och fysisk råstyrka här viktiga faktorer. På internationell nivå blir råvarutillgångar, ekonomisk makt och militär kompetens komponenter vilka man tävlar om.

5.2 Robert Jervis

Säkerhetsdilemmat, menar Jervis, härstammar ur staters jakt på säkerhet och frånvaron av en internationell övermakt som kan reglera internationella relationer leder till att stater vidtar åtgärder för att öka just säkerheten. Dessa åtgärder får dock ofta oavsiktliga och oförutsedda resultat, detta tack vare att den initiala handlingen gjort andra stater mindre säkra (2001: 35). Det internationella systemets anarkiska utformning innebär alltså måsten för staters handlingar på den internationella arenan – även om en stat kan vara säker på att en annan stats militära upprustning inte för stunden kommer att användas offensivt kan man aldrig vara säker på att det inte kommer att bli så i framtiden. En stat kan alltså aldrig förneka en annan stats möjlighet att använda sin militära kapacitet mot en, även om man för stunden har en god relation i vilken ingen av parterna vill den andra parten illa. (ibid.)

Strävan efter säkerhetsgagn leder även till offensiva möjligheter, och detta kommer att uppfattas som hotfullt för andra stater. Vad gäller det uppfattade hotet, menar Jervis, ligger här kärnan av säkerhetsdilemmat: “[h]ow much was either side concerned about the danger of aggression [...] ?” (2001: 157). Vad gäller utfallet av säkerhetsdilemmat påpekar Jervis att staterna i många fall skulle nöja sig med ömsesidig säkerhet, men att deras eget beteende är det som skyndar på osäkerheten och i sin tur omöjliggör en säker relation (2001: 36).

5.3 Shiping Tang

Även Tang menar att det anarkiska systemet är det som möjliggör säkerhetsdilemmat, men att det också krävs två stater som utövar defensiv realism för att det ska ha möjlighet att uppstå. Vidare menar Tang att den ena staten kan aldrig vara säker på den andras motiv och avsikter, varken nu eller i framtiden - och vice versa. Detta tack vare just det anarkiska tillståndet stater emellan. Resultatet blir att de två staterna hyser rädsla och misstankar gentemot varandra. För att undgå det föreställda hotet anser båda stater att det är nödvändigt att öka sin makt och säkerhet. Även om staten här handlar endast för sin defensiva förmåga, menar Tang, kommer alla sådana åtgärder oundvikligen också innehålla framsteg med offensiv potential. För att exemplifiera detta resonemang kan man tänka sig att en upprustad militär, endast med försvar i åtanke, oavsett motiv har den teoretiska möjlighet att agera offensivt. Här följer att den andra staten kommer att vidta linknande åtgärder för att matcha de defensiva åtgärderna. Detta utlöser en spiral i vilken

rädsla och osäkerhet eskalerar, tack vare osäkerhet vad gäller den andra statens avsikter (2010: 39).

Resultatet av detta scenario blir att staters makt ökar men att säkerheten inte nödvändigtvis gör det. Spiralen blir självförstärkande, där oönskade och oavsiktliga scenarion förvärras, för att till slut ha möjlighet att få rent av tragiska resultat; krig eller konflikter som inte förutspåtts (ibid.) I detta scenario menar Tang att det finns tre punkter som utgör essensen av säkerhetsdilemmat. För det första hade inte säkerhetsdilemmat varit möjligt utan det anarkiska systemet. Detta med anledning av att det är just avsaknaden av en högre auktoritet vilket ger upphov till den rädsla som föder misstro stater emellan. För det andra är frånvaron av uppsåt ett krav för att scenariot ska förstås som ett säkerhetsdilemma. Den sista punkten, påpekar Tang, är förskaffandet av makt vari det finns offensiva möjligheter (2010: 40).

5.4 Ken Booth och Nicholas J. Wheeler

Säkerhetsdilemmat är ett av de mest signifikanta och genomgripande begreppen i relationer stater emellan, menar Booth och Wheeler. Begreppet reser sig ur det ständigt återkommande problemet i interstatliga relationer, att man aldrig kan vara säker på vad andra stater har för avsikter (1992: 30). Detta är ett direkt resultat av det anarkiska systemet, där det över staten inte finns någon högre auktoritet, och även om stater ingår samarbeten finns där alltid anledning att misstro andra (1992: 32).

Bland de förenklingar som gjorts av säkerhetsdilemmat ställer sig Booth och Wheeler skeptiska. Författarna återgår till Herz redogörelse, i vilken spiralen av förändringar i säkerhet är resultatet, men där säkerhetsdilemmat som begrepp avser två dimensioner av dilemman staten står inför. Innan de redogör för dessa belyser de dock vikten av att förstå vad ett dilemma faktiskt är: ett *dilemma* är inte att förväxla med något så trivialt som ett *problem*. Dilemmat tar svårighetsgraden till en ny nivå då det inte kan lösas utan att välja ett av två lika oönskade alternativ. Ett dilemma är alltså ett problem på vilket det inte finns en tillfredsställande lösning (1992: 29). Vad då gäller säkerhetsdilemmat, menar Booth och Wheeler, är den första nivån av detta dilemma ett *tolkningsdilemma* som grundar sig i den osäkerhet som alltid finns vad gäller andra aktörers motiv och möjligheter. I detta måste beslutsfattare bestämma sig för hur de ska förhålla sig till utländska aktörers handlingar som har inverkan på den nationella säkerheten.

Oavsett hur man tolkar handlingen, som antingen offensiv eller defensiv, har säkerheten förminskats och resultatet blir troligt en icke önskvärd förändring i försvarspolitik och politisk hållning gentemot den aktör som frammanat scenariot (2008: 4).

Den andra nivån av säkerhetsdilemmat är ett *handlingsdilemma*, som blir aktuellt först när man löst tolkningsdilemmat. I detta skede måste beslutsfattare bestämma vilka åtgärder som är lämpliga att vidta: ska man förmedla lugn eller handla avskräckande? Om handlingen blir ett resultat av felaktiga misstankar gentemot motpartens motiv, och beslutsfattarna väljer en aggressiv hållning, kan resultatet bli en spiral i vilken säkerheten aktörerna emellan kontinuerligt minskar, utan att någon hade för avsikt att hamna i denna situation. Väljer beslutsfattarna istället en passiv strategi, i vilken man hyser stor tillit till motparten, riskerar man istället att hamna i underläge om motparten ändå har offensiva avsikter. (ibid.)

Booth och Wheeler kritiserar de uppfattningar av säkerhetsdilemmat som förenklar begreppet och förbiser dessa två dilemman. De listar i sin bok flera definitioner av säkerhetsdilemmat som tycks enas om att säkerhetsdilemmat är en situation i vilken en stats agerande för att öka sin säkerhet i slutändan minskar säkerheten. Här kommer de med invändningen att detta istället är en paradox, inte ett dilemma. De menar även att säkerhetsparadoxen är ett möjligt utfall av just säkerhetsdilemmat; en handling som fått ett önskat resultat (2008: 8-9).

5.5 Philip G. Cerny

Cerny inleder sitt kapitel om säkerhetsdilemmat med att antyda att det finns en generell ovilja hos forskningssamfundet inom internationell säkerhet att definiera om det internationella systemet. Detta är något som sker inom många andra forskningsområden, men som fortfarande inte fått någon större genomslagskraft inom detta område. Förändringar i den allmänna diskursen kan i Cernys mening innebära att nya sorters relationer och strukturer finns. Dessa förändringar ifrågasätter den grundläggande premissen i vilken synen på staten, med egna intressen och självhjälp som nödvändiga faktorer, är dominant. (Cerny 2010: 217)

Cerny har formulerat två olika definitioner av säkerhetsdilemmat. Inledningsvis hänvisar han till The Traditional Security Dilemma (TSD), som huvudsakligen följer Herz och Jervis grundläggande uppfattning kring begreppet. Cerny argumenterar för att detta system har

potential att gräva sin egen grav då det i säkerhetsfrågor missar väsentliga poänger. Cerny invänder mot denna ordning med sin egen definition: *The New Security Dilemma* (NSD). Denna definition innehåller förvisso de spirallika situationerna Herz, Jervis och Tang omnämner, men ifrågasätter grunden på vilken de vilar. Det nya säkerhetsdilemmat menar Cerny, närmar sig en värld där stater ej längre är enhetliga aktörer. Istället utgörs världen av både statliga aktörer och icke-statliga aktörer som påverkar varandra i konflikter eller andra interaktioner; en värld där användandet av militär makt visat sig mindre effektiv och ibland även kontraproduktiv. I denna värld har globalisering lett till interstatlig interdependens och ett mer pluralistiskt system där sociala, ekonomiska och politiska krafter utmanar staters roll i det internationella systemet. (Cerny 2010: 218, 220). Cerny nämner även nya sorters aktörer som essentiella i detta system; etniska grupper, terroristorganisationer, kriminella organisationer, NGOs och religiösa grupper. (Cerny 2010: 230)

6. Analys

I denna analysdel kommer vi inledningsvis att diskutera vad som binder våra olika definitioner samman. Vilka likheter och skillnader finns, vad är begreppets kärna och vilken är den underliggande logiken? När vi fått fram denna logik kommer vi därefter att gå igenom de olika författarnas definitioner för att se hur pass väl de agerar förklaringsmodell för kriget mot terrorismen. Häri kommer vi att kritisera begreppsdefinitionerna utifrån de problem som moderna konflikter för till ytan, vi kommer även ha hjälp av de frågor vi ställde i teorisektionen, där vi behandlar aktörers utformning och motiv. När vi diskuterat de frågor och problem som kriget mot terrorismen ställer mot säkerhetsdilemmats definitioner kommer vi ta ställning för hur begreppet borde omdefinieras för att bättre förklara samtida konflikter.

6.1 En underliggande logik

Bland definitionerna av säkerhetsdilemmat har Herz, Jervis och Tang definitioner som pekar åt samma håll. Även om man skulle kunna förstå Herz förklaringsmodell mer i enlighet med Booth och Wheelers tudelade dilemma gör Herz ingen poäng i att definitionen av begreppet behöver innehålla två dimensioner av dilemman – även om en fördjupning av begreppet kan förstås på det sättet. Vi kommer nu att sammanfatta Herz, Jervis och Tangs definitioner till en allmänt

vedertagen definition av begreppet, för att sedan kommentera denna med hjälp av Booth och Wheelers samt Cernys invändningar. När vi i den traditionella definitionen tagit hänsyn till vad invändningarna har att erbjuda kommer vi sedan kunna definiera begreppets underliggande logik.

Gemensamt för alla definitioner av säkerhetsdilemmat vi har tagit del av är att förståelsen av det internationella systemet som anarkiskt ligger till grund för säkerhetsdilemmat. Det är i denna situation, med avsaknad av en högre auktoritet som kan reglera de internationella relationerna, som rädsla och ovisshet vad gäller andra staters agerande kan uppstå. Rädslan ger upphov till osäkerhet – eller i varje fall upplevd osäkerhet. Här är dock viktigt att notera: även om man är medveten om den stundande osäkerheten som endast upplevd, så kan man aldrig vara säker på att den inte kommer att övergå till verklig osäkerhet i framtiden. Detta scenario frammanar vad Herz menar var en tävling i förskaffandet av förnödenheter i jakt på säkerhet – i andra definitioner kallad en spiral av ökad osäkerhet. Denna tävling, eller spiral, har sedan möjlighet att sluta i en oönskad tragisk situation. Konflikter och krig kan komma att uppstå till följd av handlingar som endast ämnade öka säkerheten – resultatet kan i slutändan bli kontraproduktivt.

Booth och Wheeler sticker i sin definition av begreppet ut hakan och menar att detta är en förenklad förståelse av säkerhetsdilemmat och att det måste delas upp i två separata dilemman; det är ett tolkningsdilemma och ett handlingsdilemma. Att påstå att säkerhetsdilemmat är en situation i vilken en handling gett ett kontraprodukt resultat, menar de, är en säkerhetsparadox – inte ett säkerhetsdilemma. Även om de har en poäng att begreppet kan delas in i två enskilda dilemman så är det inte nödvändigt för att den mer etablerade synen på begreppet fortfarande ska utgöra ett faktiskt dilemma. Om vi ser till den förenklade versionen av säkerhetsdilemmat, som Booth och Wheeler alltså kallar en paradox, är utfallet av denna situation att en stat i en handling för säkerhet istället orsakat högre osäkerhet. Vill vi utöka förståelsen av detta scenario och se det som ett dilemma måste det finnas två handlingsalternativ att välja mellan, om det ena alternativet redan var preciserat som att aktivt handla för säkerhet blir det andra alternativet per automatik att inte handla. Dilemmat man står inför i den vedertagna definitionen av begreppet utgörs alltså av två handlingsalternativ – båda oönskade och båda med potentiellt digra konsekvenser. Det ena handlingsalternativet är att vara aktiv och vidta åtgärder för att öka sin säkerhet – något som i sin

tur kan leda till ökad osäkerhet. Det andra alternativet är att vara passiv, och tack vare detta – utan försök för säkerhet – riskera ökad osäkerhet. Som vi nu förstår är Booth och Wheelers fördjupning av säkerhetsdilemmats logik i sig inte felaktig. Däremot innebär den förenkling av säkerhetsdilemmat de kallar en paradox ett faktiskt dilemma, där alternativet att förhålla sig passiv förbises då detta handlingsalternativ i slutändan är omöjligt för den rationella aktören. Här kanske det finns frågetecken vad gäller statens drivkraft till handling, vi har dock med hjälp av Mingst och Arreguín-Toft förstått att en rationell aktör i ett anarkiskt system har sitt eget intresse i fokus och måste vidta åtgärder ifall denne står inför potentiell osäkerhet. Lärdomen vi kan ta av detta resonemang, för att i slutändan bättre förstå begreppets underliggande logik, är att Booth och Wheelers omfattande kritik mot en mer traditionell förståelse av begreppet delvis är felriktad, och att den logik Herz, Jervis och Tang hänvisar till faktiskt har bäring som ett dilemma.

Vad gäller Cerny erbjuder han en modern invändning mot säkerhetsdilemmat i vilken begreppets underliggande mekanismer kan fortleva men där förståelsen av begreppets komponenter måste uppdateras. Han förnekar inte att det internationella systemet är anarkiskt, däremot menar han att detta är ett resultat av en ovilja att förändra sig på den internationella arenan. Stater är inte längre den enda aktören som har inverkan på den internationella arenan; vi lever i en värld där både stater och icke-statliga aktörer såväl interagerar som ingår i konflikter. Vidare menar han att militära insatser inte bara ansträngt relationer stater emellan, även andra aktörer kan komma att påverkas av detta - och tack vare säkerhetsdilemmats dynamik få kontraproduktiva resultat. Entydigt i Herz, Jervis och Tangs definition av begreppet är att säkerhetsdilemmat berör stater endast. Att det är så beror rimligtvis på realismens antaganden om det anarkiska systemet och staten som den högsta aktören i denna. Men även om staten faktiskt är den högsta aktören i det internationella systemet är denna auktoritet självpåtagen, och det finns inget som hindrar en aktör från att själv anta samma grad av auktoritet. Detta innebär att staten mycket riktigt är den högsta aktören, men en djupare förståelse av det menar att en aktör – oavsett stat eller organisation – endast behöver uppfatta sig själv som en suverän spelare på den internationella arenan för att faktiskt vara det.

Ovan nämnda resonemang leder oss till slut fram till begreppets underliggande logik. Den baseras på en traditionell uppfattning av säkerhetsdilemmat, en uppfattning som förstärkts då Booth och Wheelers kritik kunnat avfärdas. Den har dock korrigerats utifrån Cernys nödvändiga kritik mot begreppet. Vi formulerar den underliggande logiken som följer:

I internationella relationer råder anarki. Tack vare detta uppstår situationer i vilka aktörer inte kan lita på varandra. Då rädsla föder situationer av upplevd osäkerhet ställs aktören inför ett dilemma: vidta handling för att undgå potentiella hot, eller agera passivt och riskera potentiella hot. Det anarkiska systemet innebär dock en situation i vilken aktören måste handla, detta för att motiv är föränderliga och den rationella aktörens strävan efter säkerhet trumfar ett passivt förhållningssätt. Handlingen kommer dock att sporra en motreaktion i vilken en eller flera andra aktörer vidtar egna åtgärder. En spiral av ökande osäkerhet är initierad, och kan i slutändan få oönskade kontraproduktiva resultat.

För att avslutningsvis i uppsatsen jämföra denna logik med vår egen definition kan vi reducera logiken till en lista om fem punkter: 1) anarki föder misstro och rädsla 2) en aktör vidtar handling för att öka säkerhet 3) handlingen sporrar motreaktion från en eller flera andra aktörer 4) spiral av ökande osäkerhet 5) kontraproduktiva resultat.

6.2 Kriget mot terrorismen och säkerhetsdilemmat

Efter att ha sammanfattat begreppet och diskuterat dess definition och underliggande logik kommer vi nu försöka förstå USA:s krig mot terrorismen med hjälp av de definitioner av säkerhetsdilemmat vi tagit upp i denna uppsats. Detta kommer låta oss identifiera de områden där det nuvarande säkerhetsdilemmat inte är kompatibelt med kriget mot terrorismen, det kommer även låta oss formulera en slutgiltig definition och se ifall den är förenlig med den underliggande logik vi formulerat ovan. För att undvika upprepningar kommer vi – där det finns möjlighet – att sammankoppla vissa punkter av kritik mot flera av definitionerna.

Herz resonemang om säkerhetsdilemmat på individnivå stämmer väl överens med kriget mot terrorismen. Utgångspunkten för den rädsla som sporrat USA att vidta handling kan vi förstå

som *att döda eller bli dödad*. Tävlingen detta resulterar i handlar förvisso inte om att samla resurser, dock nämner Herz även en tävling i fysisk styrka, som översatt till statlig nivå innebär militär kapacitet. Motreaktionen mot denna blir då inte heller en tävling i välstånd och resurser - motreaktionen blir även den en uppvisning i militär kapacitet. Booth och Wheeler diskuterar situationen Bush-administrationen stod inför: "Given the perceived threat of [...] global terrorism, the Bush Administration from its earliest days believed it had no choice but to behave offensively." (2008: 69). När vi höjer Herz säkerhetsdilemma från individnivå till internationell nivå uppstår problem för förståelsen av kriget mot terrorismen; kriget mot terrorismen är inte en konflikt stater emellan. Samma problem uppstår i samtliga definitioner vi nämnt i denna uppsats förutom Cernys, och vi förstår att vi måste anamma hans resonemang av andra aktörer än staten som relevanta i nutida internationella relationer. Till detta resonemang kan vi få ökad förståelse från Waltz, som menar att staterna innehar de centrala aktörsrollerna på den internationella scenen, men att dessa aldrig har varit – och aldrig kommer vara – de enda aktörerna. Det första området på vilket vi måste omdefiniera begreppet berör alltså aktörerna, och för att kunna förstå denna konflikt med hjälp av säkerhetsdilemmat måste tanken på staten som enda aktör i internationella relationer förkastas.

Flera av uppfattningarna kring säkerhetsdilemmat tyder på att det bara kan utlösas av rent defensiva, men offensivt tolkade, handlingar. Detta skulle potentiellt kunna utesluta kriget mot terrorismen som ett säkerhetsdilemma då USA:s missilattacker knappast kan tolkas som annat än offensiva handlingar. Tang utvecklar detta resonemang och menar att begreppet endast kan appliceras mellan stater som utövar defensiv realism. Tang menar att det är just frånvaron av uppsåt som är ett måste för att en situation ska kunna förstås som ett säkerhetsdilemma. Men även om han kan ha en poäng – att missilattacker har ökat hat från al-Qaida mot USA och kanske inte behöver analyseras med säkerhetsdilemmat – så ligger vår poäng i att det är de civila offrena, utan koppling till al-Qaida och således utom USA:s avsikt med missilattacker, som föder radikalism och illvilja mot USA samt stöd för al-Qaida. Det amerikanska kriget mot terrorismen ligger alltså i linje Tangs med förståelse vilken kräver frånvaro av uppsåt. Konflikten går även att på samma sätt förstå i enlighet med Jervis samt Booth och Wheelers tankar om

säkerhetsdilemmat som ett resultat av defensiva handlingar endast; handlingarna är offensiva, men mot civila fanns det aldrig offensiva avsikter.

Vad gäller Tangs resonemang om säkerhetsdilemmat som ett scenario exklusivt för två stater som utövar defensiv realism kan vi med föregående stycke i åtanke förstå att så inte är fallet. Vi menar dock att ytterligare en aspekt av kriget mot terrorismen ifrågasätter denna föreställning. Denna aspekt grundas i den grovt förenklade uppfattningen av interstatliga relationer som säkerhetsdilemmat ofta förmedlar; relationer kan förstås endast två stater emellan. För att kritisera denna uppfattning skissar vi upp en enkel modell som istället baseras på tre aktörer: A, B och C. A vill tillintetgöra B men har inga avsikter att låta det gå ut över C. I jakten på B kom dock C att uppfatta A:s handlingar som offensiva mot just C, inte bara som en konflikt mot B. Modellen med tre aktörer påvisar inte bara hur dynamiken ter sig i kriget mot terrorismen. Den påvisar även att Tangs definition, genom att i scenariot lägga till ytterligare en aktör, av säkerhetsdilemmat möjliggör ett säkerhetsdilemma i vilket en stat inte nödvändigtvis måste – och en radikaliserad befolkning knappast kan – utöva defensiv realism på den globala arenan. Sist men inte minst visar vår modell med tre aktörer, och kriget mot terrorismen, att tanken på interstatliga relationer som endast relevanta två stater emellan inte längre är gångbar.

När Booth och Wheeler talar om den förenklade definitionen av säkerhetsdilemmat som en paradox och inte ett dilemma gör de en bra poäng i att säkerhetsdilemmat kan erbjuda en fördjupad förståelse i vilken två dilemman föreligger. Som vi tidigare argumenterat för är dock detta inte nödvändigt för att förstå situationen som ett dilemma, och vi kommer nu att argumentera för att den första dimensionen, tolkningsdilemmat, av Booth och Wheelers definition inte är applicerbar på kriget mot terrorismen, och således borde förkastas ur en definition av säkerhetsdilemmat – även om teorin bakom tolkningsdilemmat kan vara gångbar i andra situationer. Tolkningsdilemmat innebär en situation i vilken en aktör måste tolka en handlingens avsikt som antingen defensiv eller offensiv. Med kritiken mot Tang ovan, och situationen i vilken de tre aktörerna – A, B och C – infinner sig försvinner dock kravet att tolka huruvida en situation var antingen defensiv eller offensiv. Handlingen är utan tvekan offensiv, även om den mot aktör C saknade uppsåt. Detta betyder att Booth och Wheelers definition i vårt

fall är reducerad till endast ett handlingsdilemma; huruvida aktör C ska handla mot aktör A eller inte.

Vad gäller situationer med fler aktörer kan vi i vår trepartsmodell addera ytterligare aktörer. Det är nämligen inte bara USA, al-Qaida och civilbefolkning som påverkas i denna konflikt. I en diskussion om effekterna av kriget mot terrorismen menar Booth och Wheeler att Bush-administrationens strategi inneburit en situation där staterna, i vilka attackerna sker, oundvikligen ställs inför dilemmats mekanismer (2008: 69). Vad gäller amerikanska drönarmissiler i jakt på al-Qaida kan vi alltså förstå att även Pakistan och Jemen ställs inför ett dilemma i vilket de måste besluta huruvida de ska vidta handling eller inte. Uppfattningen om säkerhetsdilemmat som en angelägenhet, eller spiral, just två stater emellan ställs återigen tack vare de icke-statliga aktörerna på sin spets. Här utmanas dock uppfattningen ur aspekten att icke-statliga aktörer befinner sig inom en stats territorium, och på så vis blandar in även denna. Detta påvisas av Sherry Rehman's uttalande i vilket hon uppmanar USA att upphöra med attackerna för att förbättra deras mellanstatliga relation.

Cerny's tankar kring NSD, *the New Security Dilemma*, är högst förenliga med kriget mot terrorismen, och en frisk fläkt vad gäller förståelsen av det internationella systemet som föränderligt. Cerny förstår den spiral av osäkerhet som är en del av säkerhetsdilemmats dynamik, men har sett att det finns andra aktörer än just de statliga. Likt Waltz menar han att staten förvisso är en central aktör, men långt ifrån den enda. Så är fallet i kriget mot terrorismen; USA är en statlig aktör och al-Qaida en icke-statlig aktör. Cerny diskuterar ytterligare en aspekt av det internationella system i vilket aktörsrollerna nu är förändrade: globaliseringen har medfört att militära insatser kan bli mindre effektiva, och till och med få kontraproduktiva utfall. Även detta är förenligt med kriget mot terrorismen då detta scenario är en del av drivkrafterna bakom vår förståelse av säkerhetsdilemmat i denna konflikt. Faktumet att al-Qaida är geografiskt utspridda gör att man inte kan fokusera effektiva militära insatser och besegra dem på deras eget territorium en gång för alla. De kontraproduktiva utfallen har även med detta att göra; med tanke på att al-Qaida rör sig bland civila verkar det som att de civila dödsfallen blir oundvikliga.

6.3 En ny definition

För att omdefiniera säkerhetsdilemmat behöver vi först och främst utgå från diskussionen i analysdel 6.1. Här kom vi fram till en generell definition av begreppet, och kunde med hjälp av kritik mot denna definition komma fram till begreppets underliggande logik. Med hjälp av denna logik och kritiken vi framfört mot de olika begreppsdefinitionerna i avsnitt 6.2 kan vi nu formulera en egen definition av begreppet. Denna definition måste inkludera de aspekter av kriget mot terrorismen som den förlegade definitionen inte klarar av. Den måste även vara förenlig med den underliggande logiken, för att på så vis endast vara en uppdatering av begreppet; ett begrepp som låter oss förstå nya fenomen samtidigt som det fortfarande kan agera analysmodell för äldre konflikter.

Analysen har gett oss två punkter av huvudsaklig kritik. Först och främst gäller den det etablerade begreppets uppfattningen om säkerhetsdilemmat som ett fenomen mellan stater. För vår nya definition blir det alltså viktigt att förmedla att aktören inte nödvändigtvis är en stat – olika aktörer kan nämligen ha olika effekter på utvecklingen av säkerhetsdilemmat; ifall den ena aktören är icke-statlig kommer staten som inhyser denna oundvikligen bli indragen. För det andra måste vi i den nya definitionen av begreppet ta hänsyn till att den handling för säkerhetsgang som initierar säkerhetsdilemmat inte nödvändigtvis måste vara en defensiv handling – det kan lika gärna vara en offensiv handling i vilken en tredje part blir drabbad eller uppfattar den som ett hot.

I diskussionen om begreppets definitioner och kriget mot terrorismen hittade vi flera punkter av både kritik och överensstämmelse; det är nödvändigt för en allmängiltig definition att förkasta Booth och Wheelers tolkningsdilemma, och Cerny påvisade träffsäkra resonemang vad gäller militära aktioners minskande effektivitet mot nya aktörer. Dessa punkter är inte av stor vikt i definitionen av ett nytt dilemma, det betyder dock inte att de saknar värde för vårt arbete – snarare tvärt om. Även om vi inte använder alla punkter av kritik i just definitionen agerade dessa punkter indikatorer på att definitionerna av säkerhetsdilemmat inte var förenliga med en modern konflikt – och således i stort behov av en översikt och uppdatering. Med allt detta i åtanke lyder vår nya definition av säkerhetsdilemmat som följer:

På den internationella arenan råder anarki. Med tanke på att man aldrig kan vara säker på en annan aktörs avsikter innebär det att samtliga aktörer som inte erkänner en högre auktoritet har anledning att misstro varandra – en situation som i sin tur föder rädsla och osäkerhet. För att undgå osäkerhet måste aktören handla för säkerhetsgagn. Handlingen kan vara defensiv, men trots denna karaktär har den möjlighet att uppfattas som offensiv. Handlingen kan även vara offensiv, och i det fallet uppfattas som hotfull för aktörer mot vilka handlingen aldrig var avsedd – detta är ett resultat dels av den ökat globaliserade världen där aktörer ej längre är bundna till den stat som inhyser dem, dels att attacker kan slå fel och få oönskade tragiska effekter. Det uppfattade hotet sporrar en motreaktion som förminskar effekten av den initiala handlingen för säkerhetsgagn, och utlöser en spirallik situation i vilken det osäkra tillståndet förstärks. Spiralen leder till ett kontraproduktivt resultat, som i sin tur kan resultera i oönskade och oförutsedda konflikter.

Denna definition av säkerhetsdilemmat är först och främst neutral vad gäller aktörers utformning. Så länge aktören inte erkänner en högre makt än sig själv hamnar denna per automatik i anarkins autonoma skikt. För det andra poängterar vi med denna definition att säkerhetsdilemmat inte endast kan uppstå endast i samband med defensiva handlingar. Det som gör att denna definition bättre än de vi tidigare har diskuterat i denna uppsats är att vi nu anpassat begreppet till en modern konflikt, detta utan att ha frångått begreppets underliggande logik. För att visa hur denna definition är förenlig med den underliggande logiken har vi konstruerat en tabell där vi jämför vår definition med de fem punkter av underliggande logik vi tog fram i avsnitt 7.1.

	Underliggande logik	Ny definition
Anarki, misstro och rädsla	✓	✓
Aktör handlar för säkerhet	✓	✓
Sporrar motreaktion	✓	✓
Spiral av osäkerhet	✓	✓
Kontraproduktiva resultat	✓	✓

7. Slutsats

I denna uppsats hade vi för avsikt att förstå det amerikanska kriget mot terrorismen med hjälp av internationella relationer-teori. Den teori som låg närmast till hands var säkerhetsdilemmat, detta för att säkerhetsdilemmat förklarar ett scenario i vilket handlingar för ökad säkerhet inte nödvändigtvis ökar säkerheten – istället kanske de har ett rent av kontraproduktivt resultat.

För att förstå kriget mot terrorismen med hjälp av säkerhetsdilemmat blev vårt första mål att djupdyka i begreppet för att hitta dess underliggande logik. För att detta skulle bli möjligt styrde vi uppsatsen i en begreppsutredande riktning. Denna metod går ut på att först sammanställa det material som definierar begreppet. I vårt fall blev detta material dels texter som utgör den allmänt vedertagna definitionen, dels texter som kritiserar denna vedertagna definition. Med hjälp av dessa kunde vi sedan formulera begreppets underliggande logik. När detta var avklarat fortsatte vi med att jämföra kriget mot terrorismen mot de olika definitionerna av säkerhetsdilemmat. Detta lärde oss vilka komponenter i begreppet vi var tvungna att förkasta eller förändra för att vi sedan skulle kunna skapa en definition som är förenligt med både säkerhetsdilemmats underliggande logik såväl som kriget mot terrorismen.

I slutändan var det fullt möjligt att förstå kriget mot terrorismen med hjälp av säkerhetsdilemmat, och i vårt tycke ytterst nödvändigt. Flera av de författare vi tagit del av under arbetets gång menar att säkerhetsdilemmat är ett väsentligt – om inte det mest väsentliga – begreppet vad gäller internationella relationer och säkerhet. Begreppet är nu över 60 år gammalt – trots detta fokuserar de flesta samtida diskussioner om ämnet vid synen på stater som de enda aktörerna i internationella relationer. Likväl fokuserar diskussionerna på tanken att endast defensiva handlingar kan utlösa dilemmat. Vår definition kom dock att – tack vare vår aktuella konflikt – förkasta dessa synsätt och istället förstå situationer där staters roll är förändrad, där aktörer kan inhysa aktörer och där offensiva insatser kan komma att påverka andra än det var avsett.

Vår analys lämnar oss med en fungerande definition vilken överensstämmer med begreppets underliggande logik. Något som slår oss i slutfasen av vårt arbete är faktumet att säkerhetsdilemmat fortfarande är ett viktigt begrepp. Ett begrepp vi inte har råd att låta globaliseringen göra till en obrukbar analysmodell. Om vi kan tillåta begreppet att formas och

färgas av vår samtid kan det fortsätta vara relevant. Detta var vår inledande ambition och något som vi nu anser är genomfört; en definition, med förankring i sitt historiska begrepp och underliggande logik, som idag kan appliceras för att förklara moderna konflikter såväl som äldre.

9. Referenser

Tryckta källor

Baylis, John & Rengger, Nicholas J. (red.) (1992). *Dilemmas of world politics: international issues in a changing world*. Oxford: Clarendon Press

Booth, Ken & Wheeler, Nicholas J. (2008). *The security dilemma: fear, cooperation and trust in world politics*. Houndmills: Palgrave Macmillan

Cerny, Philip G. (2010). *Rethinking world politics: a theory of transnational neopluralism*. New York: Oxford University Press

Dunne & Schmidt, 2011. "Realism" i Baylis, Smith, & Owens (red.) *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. 5. ed. s. 84-99 Oxford: Oxford University Press

Esaiasson, Peter (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Fusman, Alfred (2013). *Journal for the Study of Religions and Ideologies*. *U.S. Presidential Discourse, September 11-20: The Birth of the War on Terror*. Volym 12, nummer 34, s. 126-151

Griffiths, Martin & O'Callaghan, Terry (2002). *International relations: the key concepts*. London: Routledge

Herz, John H. (1951). *Political realism and political idealism: a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press

Jervis, Robert (2001). *Journal of Cold War Studies*. *Was the Cold War a Security Dilemma?* Volym 3, nummer 1, s. 36-60

Lewis, Seth C. & Reese, Stephen D. (2009). Journalism and Mass Communication Quarterly. *What is the War on Terror? Framing through the Eyes of Journalists*. Volym 86, nummer 1, s. 85-102

Mingst, Karen A. & Arreguín-Toft, Ivan M. (2011). *Essentials of international relations*. 5th ed. New York [etc.]: W. W. Norton & Co.

Montgomery, Evan B. (2006). International Security. *Breaking Out of the Security Dilemma* Volym 31, nummer 2, s. 151-185

Pape, Robert. A, 2003. "The Strategic Logic of Suicide Terrorism" i Robert J. Art - Robert Jervis (red.), "International politics - Enduring concepts and contemporary issues". New York: Pearson Education

Tang, Shiping. (2010). *A theory of security strategy for our time: Defensive realism*. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Thucydides (2011). "Melian dialogue" i Mingst, Karen A. & Snyder, Jack L. (red.) (2011). *Essential readings in world politics*. 4. ed. New York: W.W. Norton

Viotti, Paul R. & Kauppi, Mark V. (1987). *International relations theory: realism, pluralism and Globalism*. New York: Macmillan

Waltz, Kenneth N. (1979). *Theory of international politics*. New York: McGraw-Hill, Inc.

Webbkällor

Ali, Wajahat (2013). Salon.com, *Drone victim: U.S. strike boost al-Qaida recruitment*.

Tillgänglig:

<http://www.salon.com/2013/05/02/drone_victim_u_s_strikes_boost_al_qaeda_recruitment/>

Hämtad: 2013-05-17

Baron, Adam (2012). Deseret News, *Yemen drone strike increase while al-Qaida grows*.

Tillgänglig: <<http://www.deseretnews.com/article/765618842/Yemen-drone-strikes-increase-while-al-Qaida-grows.html?pg=all>> Hämtad: 2013-05-17

NE.se - nationalencyklopedins webbencyklopedi, al-Qaida. Tillgänglig:

<<http://www.ne.se/al-qaida>> Hämtad: 2013-05-17

OHCHR - United Nations, Office of the High Commissioner for Human Rights webbplats,
Pakistan: Statement by the UN Special Rapporteur on human rights and counter-terrorism.

Tillgänglig: <<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=13148&LangID=E>>

Hämtad: 2013-05-17

Raghavan, Sudarsan (2012). The Washington Post, *In Yemen US airstrikes breed anger and sympathy for al-Qaeda*.

<http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/in-yemen-us-airstrikes-breed-anger-and-sympathy-for-al-qaeda/2012/05/29/gJQAUmKI0U_print.html> Hämtad: 2013-05-17

Zeenews.com - Outgoing envoy Sherry Rehman urges US to end drones in Pakistan. Tillgänglig:

<http://zeenews.india.com/news/south-asia/outgoing-envoy-sherry-rehman-urges-us-to-end-drones-in-pak_849574.html> Hämtad: 2013-05-19